

את"ח 1234567

אוצר החכמה

סימן ד

כללים בכתיבת שמות בגיטין מבית דינו של הגאון רבי שלמה פיישר שליט"א

הקדמה

לפני שכותבים שם בגט ישנם כמה נקודות שבית הדין צריך לבדוק:

- א. מהו שם העריסה שניתן לו או לה בזמן הלידה.
- ב. מהו השם שקוראים לו או לה בזמן כתיבת הגט.
- ג. האם יש לו או לה יותר משם אחד, וא"כ איזה שם משתמשים בו יותר.
- ד. אם יש לו שם נוסף, דהיינו שכל שם משתמשים בו בפני עצמו (שני שמות שקוראים לו ביחד נחשב כשם אחד וכותבים ללא הפרדה של תיבת "דמתקרי"), האם יש לפחות חמישה אנשים שקוראים לו בשם זה.
- ה. האם יש לו או לה שם שהוא קיצור מהשם המקורי או שם כינוי.
- ו. האם השם הוא שם המופיע בתנ"ך, ואם כן אם הוא מהשמות הנפוצים בתנ"ך כגון: משה ואהרן, או מהשמות שאינם נפוצים כגון: עפר, אסנת.
- ז. האם הוא חותם בשם שלו.
- ח. אם יש לו או לאביו שם לעז (וכן לה או לאביה), האם קוראים לו בשם זה בארץ ישראל או רק בחו"ל.
- ט. האם אביו או אביה, אמו או אמה יהודים.
- י. כשהמגרש אשכנזי יש לבדוק האם אביו או אביה כהנים, לויים או ישראלים.
- יא. האם הוא או היא מאומצים, ואביו או אביה המגדלם הוא אב חורג, ושם אביו או אביה הביולוגי אינו ידוע.

שם קדש

שם מהתנ"ך

אוצר החכמה

- א. במקרה שיש לו שם אחד והוא שם העריסה וכך קוראים לו גם בזמן הגט:
- א. אם שם זה מהשמות הנפוצים בתנ"ך צריך לכתוב את השם כפי שמופיע בתנ"ך כגון: אהרן, דהיינו בלא "ו", ולא כפי המקובל כיום בשפה המדוברת שכתובים אהרון עם "ו".
- אפילו אם חותם אחרת ממה שכתוב בתנ"ך, כגון שחותם אהרון עם "ו", כיון שהוא מהשמות הנפוצים בתנ"ך, כותבים את שמו כפי שכתוב בתנ"ך ולא כפי שחותם, דצורת חתימתו טעות היא.
- ב. אם השם אינו מהשמות הנפוצים בתנ"ך, כגון: עפר, והמקובל כיום לכתוב עופר עם "ו". אם אינו חותם בשם זה (דהיינו שחתימתו היא קשקוש או שחותם רק בשם משפחתו) או שחותם כמו שכתוב בתנ"ך, יש לכתוב כמו שכתוב בתנ"ך בלא "ו" אבל אם חותם כמו שמקובל כיום דהיינו עם "ו", יש לכתוב את שמו עם "ו".
- אבל בשם שאינו נפוץ בתנ"ך והוא אינו חותם בשם זה, וע"י כתיבתו כפי שמוזכר בתנ"ך עלול הדבר לגרום לטעות בשמו, כגון "אורן", שבתנ"ך מופיע ללא "ו", ואם יכתבו את שמו בלא "ו", יטעו ויחשבו שהשם הוא "ארן" (עם מחיר 1234567).
- ניקוד פתח תחת ה"א" וה"ר"), יש לכתוב עם "ו" אפילו שאינו חותם בשמו.

שם עריסה

- ב. במקרה שיש לו שם אחד שקוראים לו בזמן הגט ואינו שם עריסה, ושם העריסה נשתכח דהיינו שפחות מחמישה אנשים קוראים לו בשם זה, יש להקדים תיבת "דמתקרי" קודם לשם השימושי, כדי לרמז שהיה לו שם עריסה שאינו בשימוש כיום (בשו"ע קכ"ט, י"ח פסק שכותב רק את השם השימושי בלבד).
- ג. במקרה וישנם שני שמות (וקוראים לו כל שם בנפרד), ואחד מהם הוא שם העריסה אבל עדיין קוראים לו בשם זה, אפילו אם המיעוט משתמש בשם זה והרוב משתמשים בשם החדש יש להקדים את שם העריסה ולהוסיף את השם השני לאחר תיבת "דמתקרי" אפילו אם הוא חותם בשם הנוסף וקוראים לו לתורה בשם זה.

- ד. אם שם העריסה נשתכח ופחות מחמישה אנשים קוראים לו בשם זה, יש להשמיט את שם העריסה, ויש להוסיף תיבת "דמתקרי" קודם לשם השימושי כיום, כדי לרמוז שהיה לו שם נוסף, וכן אם היה לו שם עיקרי אף שלא ניתן לו בשעת העריסה ונשתכח. אבל אם היה לו שם נוסף שהתווסף לאחר שגדל וחלק מהאנשים קראו לו בשם זה ונשתכח שם זה אין לרמוז שם זה.
- ה. אם יש לאדם שני שמות (וקוראים לו כל שם בנפרד), יש לכתוב את שניהם במידה וקוראים לו אנשים בשני השמות ולהפריד בתיבת "דמתקרי" בין השמות, ואפילו אם מעט אנשים (יותר מחמישה אנשים) קוראים לו בשם זה.
- ו. במקרה שקוראים לו בשם אחר ולא בשם העריסה, אם הוא או קרובו (אפילו שהוא יחיד ולא צריך חמישה אנשים כשאר שמות שאינם שמות עריסה) משתמשים באופן תדיר בשם העריסה אפילו שאותו אחד קורא לו ברוב הפעמים בשם השני, כגון, אם הבעל (או אביה) עולה לתורה הרבה פעמים ומזכיר את אשתו (או ביתו) "במי שברך" בשם עריסה, או שהיא או אביה כותבים עליה "קוויטלך" באופן תדיר ומזכירים שם זה, יש לכתוב שם זה (ועיין באות ג).

ספק בשם האב

- ז. בשם האב יש להקל יותר משם המתגרשים עצמם, דהיינו אם יש ספק בשם הנוסף איך לכותבו, או שלא ידוע לבה"ד אם מספיק אנשים משתמשים בשם הנוסף כדי להצריך ולכתוב שם זה, אין לכתוב שם זה (ב"י קכט, ס"ק יד בשם הלבוש), משא"כ בשם המתגרשים עצמם יש להקפיד ולחקור יותר.

בירור שמות המתגרשים

- ח. בבירור שמות המתגרשים (פסק השו"ע ק"כ, ג. שצריך שיכירו את שמותם ע"י אחרים ולא ע"י המתגרשים ונאמן על כך עד אחד, אפילו אשה או קרוב) בשעת הצורך יש לסמוך על תעודת זהות (דהרי הטעם שנאמן אפילו קרוב כתב הרא"ש כיון דעבידי לגילויי ובתעודת זהות שייך טעם זה, וכן משמע בתורת גיטין (ק"כ, יג). שכתב דמדאורייתא נאמן הבעל על השמות, דחזקה אין אדם חוטא ולא לו, ורק מדרבנן צריך הכרה ע"י אחרים וסגי אם מצאו בכתבם את שמותיהם בכה"ג שהבעל העיד על שמותיהם), אבל יש להדר ולחקור ע"י עדים.

ט. בשמות כינוי של המתגרשים הנגזרים משמות עיקריים כגון: אברהם דמתקרי אבי, נאמן הבעל ע"פ עצמו במידה ועל שמו העיקרי קיבלו עדות, אבל אם שמות הכינוי הם שמות שאינם נגזרים מהשם העיקרי וכ"ש אם הוא שם עיקרי נוסף, צריך עדות על שם זה.

י. בבירור שמות אביהם של המתגרשים נאמנים המתגרשים ואין צורך בעדים (רמ"א ק"כ, ג), ויש להדר לקבל עדים אף בשמות אביהם.

¹²³⁴⁵⁶⁷

¹²³⁴⁵⁶⁷

יא. אע"פ שבשו"ע נפסק (קכ"ט, טו) בכינויים הנגזרים מהשם העיקרי ואינם משמשים כשם עיקרי, אין לכתוב כינוי זה, כגון: יצחק שמכונה חקין, אבל כיום שנהוג במקומותינו לקרוא לאנשים שם עריסה שהוא שם עיקרי בשמות כינוי כגון: אברהם שמכונה אבי, יש לכתוב כל שם כינוי אפילו אם הוא נגזר מהשם העיקרי אבל שם כינוי שלא ניתן כלל כשם עיקרי כגון "רחלי" אין להוסיף שם זה על השם "רחל".

אב אינו יהודי

יב. אם אביו או אביה אינם יהודים יש לכתוב את שמות המתגרשים ללא שם האב.

גרים

יג. אם המגרש או המתגרשת הם גרים המקיימים מצוות יש לכתוב בן או בת אברהם אבינו (שו"ע קכ"ט, כ), ואם אינם מקיימים מצוות ויש חשש שבשעת הגירות לא התכוונו לקבל עול מצוות והגירות אינה טובה והם גויים, צריך לרמז זאת בגט ולכן יש לכתוב את שמם בלבד ולסיים הגר או הגירת.

אב חורג

יד. במידה ולא ידוע שם האב הביולוגי, ואביו של המגרש המגדלו הוא אב חורג, יש לכתוב את שם האב החורג ולהקדים תיבת "המגדלני" קודם לשם האב, פלוני בן המגדלני פלוני (כיון שנוסח הגט הוא דיבור הבעל) אבל אם אביה של המתגרשת הוא אב חורג יש לכתוב פלונית בת "המגדלה" פלוני. אבל העדים כשאומרים את ציווי הבעל לכה"ד צריכים לומר פלוני בן "המגדלו" פלוני.

כהן ולוי

טו. מתגרשים שמקורם מברית המועצות אין לחקור אותם אם הם כהנים או לויים כיון שלא יכלו לקיים את מצוות התורה אין הם יודעים ומכירים אם הם כהנים או לויים.

טז. אם הבעל אשכנזי והוא או אשתו בני כהן או לוי, צריך להוסיף תיבת "כהן" או "לוי" לאחר שם אביו או אביה (רמ"א קכ"ט ז), ואם הבעל הוא ספרדי אין להוסיף "כהן" או "לוי" (שו"ע קכ"ט, י"ט).

יז. מנהג ירושלים שלא כותבים תיבת "המכונה" (כדעת השו"ע והרמ"א קכ"ט, ט"ז) אלא רק תיבת "דמתקרי".

שם לעז

יח. אם שם הלעז שקוראים לו הוא בשימוש בארץ ישראל בקרב החברה הישראלית דוברי עברית, אזי יש לכתבו לפי כתיבת השפה העברית כגון: "ג'וסף" שנכתב עם ג' (בתוספת קו מעל ל"ג") ועם "ו" שמשמש כניקוד "חולם", וכן השם "גולדה" יש לכתוב ב"ה" ולא ב"א" (באידיש כותבים "גאלדא").

אבל אם שם הלעז הוא בשימוש בחו"ל או בקרב חברה דוברי אותה שפה, יש לכתוב שם זה לפי כללי אותה שפה, כגון בשפת האנגלית שבקרב דוברי אנגלית השפה הקרובה לשפה זו היא שפת האידיש, יש לכתוב לפי כללי שפת האידיש, כגון: דזשאסעף, שהרי באידיש אין ג', ולניקוד חולם משתמשים באות "א", ולניקוד סגול משתמשים באות "ע". ואם שפת הלעז היא השפה הערבית יש לכתוב לפי כללי שפה הערבית.

יט. במקרה שמשתמשים בשם הלעז בארץ ישראל בקרב דוברי עברית, כיון שכותבים לפי כללי השפה העברית, יש לדקדק בין ג' לבין ז'. כגון השם "ג'ור" שבקרב החברה האמריקאית שמקורם בארה"ב מבטאים את השם כ-ג', ואילו בקרב החברה הצרפתית מבטאים את השם כ-ז'.

הסכמת הגאון רבי שלמה פיישר שליט"א

הרב הגאון מרדכי רלב"ג שליט"א עשה אצלי שימוש בבי"ד והעלה על הכתב כללים בכתיבת שמות בגיטין בטוב טעם ודעת, והריני מסכים על הדברים הנ"ל.

שלמה פיישר